

وطن‌دار Vatandar

سیاسی فرهنگ‌ی ادبی فلسفی

فرستنده پیکار جو

سنگسار

در بسیاری از کشورهای اسلامی زنانی را که مرتکب زنا می شوند سنگسار می کنند. تمام مسلمانان به این عقیده اند که طبق دستور خدا، سزای زن شوهرداری که با مرد غریبه بی می خوابد سنگسار است. اما واقعاً خدا چنین چیزی گفته است؟ این سوال وقتی به ذهنم رسید که فیلم «سنگسار ثریا م» (سیروس نورسته، 2008) را دیدم. این فیلم که بر اساس یک داستان واقعی ساخته شده است درباره ی سنگسار ثریا منوچهری یک زن ایرانی است که به ناحق متهم به زنا می شود. او را همسایگانش در روستای دورافتاده یی در ولایت کرمان ایران، به حکم ملا و ملک قریه به ضرب سنگ می کشند. داستان پس از انقلاب اسلامی و در سال 1986 اتفاق می افتد.

سکینه آشتیانی زن دیگری از جمهوری اسلامی ایران است که این روزها عکسش در تمام روزنامه های مهم دنیا چاپ شده است. این زن 42 ساله متهم به زنا و محکوم به سنگسار است. بیش از یک میلیون نفر در سراسر دنیا طوماری را امضا کرده اند که از دولت ایران میخواهند سکینه را سنگسار نکند؛ ولی ظاهراً حکومت اسلامی ایران از میان حکم خدا و حقوق بشر اولی را ترجیح خواهد داد. عایشه دختر افغان، دیگر قربانی فرهنگ زن ستیزی است که به خاطر فرار از خانه ی شوهری که او را مورد تجاوز و شکنجه قرار میداد، بینی و گوش هایش را از دست داده است.

قرآن کتاب مقدس مسلمانان، کلام خدا و سند اصلی دین اسلام است. معمولاً رؤس احکام اسلامی از قرآن استنباط شده است، اما معلوم نیست، از کجای قرآن این برداشت صورت گرفته است که باید زنان بی وفا را تا کمر در گودالی قرار داد و آنقدر با سنگ به سر و صورتش زد تا جان بدهند. قرآن به طور صریح در دو مورد به جزای زنان زانیه اشاره میکند که در زیر نقل می کنم. مورد اول، آیه 15 سوره نساء است که می گوید: «و از زنان شما آنان که مرتکب فحشا می شوند، از چهار تن از خودتان بر ضد آنها شهادت بخواهید. اگر شهادت دادند زنان را در خانه محبوس دارید

تا مرگشان فرا رسد یا خدا راهی پیش پایشان نهد». مورد دوم، در سوره نور آیه 2 است که می خوانیم: «زن و مرد زناکار را هر یک صد ضربه بزنی. و اگر به خدا و روز قیامت ایمان دارید، مبادا که در حکم خدا نسبت به آن دو دچار ترحم شوید.»

آشکارا در آیات فوق هیچ اثری از سزای سنگسار برای زنان مجرم به چشم نمی خورد. بلکه آیه ی اولی می گوید زن زانیه را تا پایان زنده گی اش اجازه ندهید از خانه بیرون شود (که البته معلوم نیست این جزا چقدر از سنگسار خوشایندتر است) و در آیه ی دومی مجازات زانی و زانیه صراحتاً صد ضربه شلاق تعیین شده است (که قابل اجرا برای افراد مجرد است). البته این مجازات ها، مطابق نص قرآن پس از آن عملی است که چهار شاهد عاقل و بالغ در برابر قاضی شهادت بدهند که زن و مرد متهم را در هنگام عمل جماع دیده اند - طوری که به تعبیر امام علی «ریسمان داخل چاه می رود».

پس حکم سنگسار از کجا آمد؟ آیت الله مکارم شیرازی یکی از مراجع تقلید شیعه و مفسر قرآن در «تفسیر نمونه» اش در این باره می گوید: «بسیاری از احکام دینی از سنت پیامبر (ص) استنباط می شود نه از قرآن کریم. مثلاً اینکه سگ نجس است حکمی است که همه فقهاء اسلامی قبول دارند ولی در قرآن بدان اشاره ای نشده است. حکم رجم هم از همین قبیل است و از سنت پیامبر (ص) استنباط و نقل شده است» (جلد 3، صفحه 309). به گفته ی این آیت الله ایرانی علمای اسلام حکم سنگسار را از روی احادیث پیامبر استخراج کرده اند. و اینکه چگونه استخراج کرده اند؟ ... ظاهراً فضولی محسوب می شود!

در فلم «سنگسار ثریا» ما شاهد داستان آشنای رنج زن بیگناهی هستیم که قربانی سادیسم دینی شده است. علی شوهر خشن و فقیر ثریا قصد دارد که با دختری 14 ساله از دواج کند اما وضع مالی او چندان رضایت بخش نیست که خرج دو خانواده را متحمل شود، به همین خاطر تصمیم می گیرد ثریا را طلاق دهد. در مقابل، ثریا هم که با داشتن چهار فرزند نگران مخارج زندگی اش است با علی مخالفت می کند و اینجاست که علی از ملای قریه کمک میگیرد. او از ملا میخواهد راهی بیابد تا به ثریا تهمت زنا زده شود و در نهایت او را سنگسار کنند. ملا و ملک قریه همراه با علی تصمیم می گیرند ثریا را به خانه ی هاشم که به تازه گی زنش مرده است بفرستند تا در برابر مزد روزانه کارهای خانه را برایش انجام بدهد.

ملا نمی تواند خواسته ی علی را رد کند چون علی راز او را می داند: ملا که حسن نام دارد قبل از انقلاب اسلامی یک دزد حرفه یی بوده است و علی به عنوان زندان بان او را از سالها پیش در زندان می شناخته است. پس از انقلاب و در گرمی بازار دین، عبا و عمامه میکند و از طرف حکومت ملای قریه تعیین میشود. علی هر چه بخواهد ملاحسن جواب رد داده نمی تواند. از همین جاست که با همکاری ملک، هاشم را تهدید میکند تا شهادت بدهد که ثریا گاهی در خانه ی او میخوابد و گرنه پسرش را یتیم خواهد کرد. هاشم، دهاتی ساده یی که نقش آن را پرویز صیاد بازیگری که در افغانستان مشهور به «صمد آغا» است ایفا می کند، در نهایت راضی می شود که برخلاف میلش علیه ثریا

شهادت بدهد. در روز محاکمه وقتی ثریا را در گودال مرگ قرار می دهند، اولین سنگینی که به طرفش پرتاب می شود از طرف پدرش است. شوهرش و حتا دو پسرش نیز مادر را سنگباران می کنند. ثریا در در میان سنگ و خون جان میدهد.

فردای روز واقعه، یک ژورنالیست ایرانی-فرانسوی بنام فریدون (جیمز کاوزل) زمانیکه اتفاقاً موترش در آن روستا خراب می شود، مجبور می شود برای مدتی در آنجا توقف کند. او در آنجا با زهرا (شهره آغداشلو) آشنا میشود که داستان وحشتناک ثریا را برای او تعریف میکند. زهرا خاله ی ثریا است و شاهد تمام ماجراها بوده است. این فلم بر اساس کتابی نوشته شده است که فریدون صاحب جم ژورنالیست واقعی آن را تحت همین نام در سال 1990 در فرانسه چاپ کرد.

این فلم، روایتی است از اتحاد نامبارک ملا (عقاید خرافی) و ملک (قانون دولتی) و شوهر (فرهنگ پدرسالاری) علیه زن. زن در فرهنگ ما در عین حالی که نماد لذت است نمود شرارت نیز است. مردان مسلمان نمی دانند که آیا آنچه درباره ی زنان شان حس می کنند عشق است یا نفرت و یا آمیخته یی از هر دو احساس. مسلمانان مدرن سعی میکنند احکام اسلامی را با حقوق بشر آشتی دهند، ولی معمولاً هم خشم علمای اسلام را برمی انگیزند و هم صدای مدافعین حقوق بشر را بلند می کنند. هیچگاه مسلمان بودن تا این اندازه سخت نبوده است